

Nieuw licht op de erfenis

FRANKA HUMMELS

KEES VAN DE VEEN

‘**W**at voor invloed hebben erfenissen eigenlijk op de vermogensongelijkheid in Nederland?’ Dat vroeg de RUG-alumnus en econoom Leendert Colijn zich af, nadat hij in het veelbesproken boek *Kapitaal in de 21e eeuw* van Thomas Piketty had gelezen hoe dat in Frankrijk zat. Met zijn goede vriend Jelle van der Meer (1957), een oud-studiegenoot die inmiddels als freelance journalist werkte, besprak hij hoe hij dat zou kunnen gaan uitzoeken. Dat heeft nooit zo mogen zijn. Colijn werd ernstig ziek en overleed in 2017. Maar zijn vraag liet Van der Meer niet los. Met Janneke Plantenga, een andere oud-studiegenoot in Groningen, en hun voormalige docent Wiemer Salverda besloot hij een bundel te maken die Colijns vraag van verschillende kanten zou belichten. Het viel de drie economen meteen op dat iedereen die kennis h ad over erfenissen, dat vaak uit maar  en perspectief had. Juristen keken naar de juridische aspecten, economen naar de macro-economische of fiscale kant van de zaak, er was bijna geen sprake van synthese. Daarom stond voor hen van meet af aan vast dat hun boek interdisciplinair moest worden. En dat is gelukt. *Voor wie is de erfenis? Over vrijheid, gelijkheid en familiegevoel*

bevat zowel een verhaal over de feodale geschiedenis van de erfbelasting, als bijvoorbeeld een analyse over islamitisch erfrecht. Een jurist die in familierecht is gespecialiseerd stelt vast dat de huidige erfvetten niet helemaal aansluiten bij de idee en die we in 2018 over familie hebben. Daarnaast doet emeritus-hoogleraar Salverda een moedige poging in kaart te brengen om hoeveel geld het nu eigenlijk gaat. Van de vijftien miljard euro die jaarlijks wordt nagelaten in Nederland, gaat ongeveer de helft naar tien procent van de ontvangers. De allergrootste erfenissen blijven daarbij nog buiten beeld, door bijvoorbeeld belastingontwijking en het erven van familiebedrijven. Salverda durft daarom de conclusie aan dat erfenissen de toch al scheve vermogensverdeling in Nederland bestendigen. Dat past in het beeld dat Piketty schetst, dat het grootste deel van het kapitaal zich bij heel weinigen ophoopt. Door vanuit zo veel wetenschapsgebieden naar het onderwerp te kijken komen ook de verschillende perspectieven van wie bij een erfenis betrokken is aan het licht, meent Van der Meer. ‘Linkse mensen zien een erfenis vaak als geld waarvoor de ontvanger niet hoeft te werken. Ze richten zich op het perspectief van de ontvan-

ger en de maatschappij. Aan het perspectief van de gestorvene, die zijn of haar geld graag aan zijn kinderen wilde nalaten, gaan ze voorbij.’ Bij liberale mensen ziet hij een vergelijkbare denkfout. ‘Zij voelen weerstand om geld waar hard voor gewerkt is te belasten. Maar als je dat niet doet, houdt je een fundamentele ongelijkheid in stand, die indruist tegen het liberale principe van gelijke kansen.’ Al met al zien de auteurs veel redenen om het erfrecht te herzien zodat het meer aansluit bij de huidige tijd. Een erfenis is niet alleen materieel, schrijft antropoloog Sjaak van der Geest in zijn bijdrage aan de bundel. Dat blijkt. Van der Meer: ‘Dit boek is Leenderts nalatenschap.’

Jelle van der Meer e.a.,
Voor wie is de erfenis?
Over vrijheid, gelijkheid
en familiegevoel
WWW.VANGENNEP-BOEKEN.NL
€ 19,99